

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د کتاب پښندنه

د کتاب نوم :: مینه مروره شوه

شاعر :: عبدالقادر مجرم

خپروونکی :: هیواد ادبي یون

د چاپ کتابونو شمېر :: (۵۰۰)

کمپوز :: شاعر خپله

د پښتني انځور :: شاعر خپله

چاپ کال :: 2012 م

هیواد ادبي یون کلاسیف الله

مننه

د دې دواړو پر پښتو میټنومشرانو لکه

عبدالخالق مندوخیل صاحب

ډیټی سکتري هیلتقه کوټه

او

جلال الرحمن شرر صاحب

د کندهاراوسېدونکی چي په نه دید اونه

شناخت یې زما د دې کتاب مالي لگښت

پر خپلواوږو واخیست .....

عبدالقادر مجرم

منه

- محمدنعيم ازاد صاحب
  - حافظ كلیم الله حنفی صاحب
  - علي محمد سباؤن صاحب
  - امير محمد ليكوال
  - واجد تبری
  - نقيب الله افغان
  - عنایت الله اولس مل
  - محمد صابر روښان
  - سنگريار جوگیزی
  - محمد اعظم کاکړ صاحب
  - عبدالرزاق پښتون
  - کامرېد محمد ابراهيم موسی زی
  - عبدالقاهر، ډي اېچ او افس کلاسیف الله
- چي هروخت يې راسره مينه کړی ده ..

مجرم

ٲرون

دهغه سٲري په نامه چي زما

د نيچ ٲري ژوند همسفر دی

عبدالقادرمجرم

" د مروړي ميني د شعر انځور "

زه فکر کوم چي د کتاب سريزه د کتاب پېژندنې پيلامه گڼل کيږي. چي له لوستونکي سره مرسته وکاني. او ځيني داسي غوتي ورته و سپرلاي شي چي د ليکوال په اند لوستونکي له ستونزو سره مخامخ نه شي. په ځانگړي ډول په شعر کي داسي خواږخيزه کيفيت يا څرنگوالي د يوه شعر په لوستلو سره کله کله رامنځ ته شي. چي پرته له شاعر څخه د هغه په اړه پرېکنده خبره څوک نه شي کولای. خو بيا هم خپل مطلب ورځني تر لاسه کولای شي.

په شعر کي د شاعر موندل که دومره گران کار نه برېښي نو دومره اسان هم نه دی. که څه هم د شعر په هنداره کي کتل خو د شاعر څهره له ورايه څرگندوي خو د شاعر د زړه خبري ته رسېدل بيا هم ژوري ځير کتني ته اړتيا لري. او د شعر ځير کتنه يا د هغه تل(ژورو) ته رسېدل د شعر پوهني ژور استعداد ځير کتيا او د فکر غوږې غواړي. چي د شعر ژوروته لوستونکي ورکوز کاني. او د شعر په درياب زړه کي گوهر وموندلای شي. د بناغلي عبدالقادر مجرم شعر هم په خپل ځان کي يوه دنيا لري. خو ساده ژبه يې ځانگړتيا ده چي هېڅ پېچلتيا نه لري. او لوستونکي يې د شعر د دنيا سيل نه

ستړي کوي . ديوه ډېر درانه پوهاند کره خبره چي دمتن تر ټولو دپام وړ کمزوري داوي . چي سپړني يا شرحه ته اړتيا ولري . د بناغلي مجرم شعر له دې کمزورۍ بې برخي دی . او دغه هنري ځانگړتيا يې د ډاډ وړ ده .

دا خبره وخت لاپوهانو اټلې او جوته کړې ده . چي شعر دنورو هنرونو په څنگ کي يو هنر دی . لکه څنگه چي يو پښی جوړوونکی (مجسمه ساز) هنر مند په يوه کاني کي په هنري مينه او توان د يو چاڅهره جوړوي . او زړه يې پر خپله پنځونه (تخليق) باندي له خپلي هنري چينې څخه د ډاډ په اوبو ځان او بولای شي . نو ځير کتونکی په کاني کي له جوړي کړل شوي څهرې څخه د هنرمند د زړه خبره رابر سپره کولای او جوتولای شي ، ځير کتونکی انځوريز هنر په ژور کاته تلي ، او بيا يې ارزښت او مرام ټاکي که هنر مند د کاني په زړه کي د يوې پېغلي څهره رغولې وي ځير کتونکی پوهيږي چي هنر مند له څه سره مينه لري . او که د هنر مند په هنري گوتو په کاني کي د بودا يا بوډا پښی رغول شوی وي ، ځير کتونکی ترې جوتولای شي . چي د رغوونکي د زړه ميلان کوم لوري ته دی . شعر هم دومره توان لري . چي د شاعر د زړه خبره انځور کړي . د خپل محبوب کاني زړه ته لازه جوړه کړي او د شعر په شاباز (مضرب) يې د زړه درباب پر تارونو باندي د ميني نغمه سور کاندي . او په دغه زمزمه او گوښدلو سره دومره وس

لري . چي د ميئن زړه هيلي ژوندى وساتلاى شي .
اولوستونكى ترې د شاعر خهره او خيركتونكى يې د زړه تر
خبري پوري رسبدلامى شي بڼاغلى عبدالقادر مجرم هم د ژوند
د نړۍ له هغو لارويانو څخه دى . چي د خپل زړه د دږغ د
رسولو لپاره يې د شعر لاره غوره كړې او تر خپله وسه پوري
يې په دې لاره كي بريالي گامونه اخستي دي . په ډېر لوى زړه
يې د خپلي محبوبې په مخ كي دا ژمنه كړې او ځان يې
مسئول گڼلى دى چي .

كــومـــه وړځ كه نه ووزه مجرم يمـه

ستا ذكر به زما په هر مضمون كي وي

د بڼاغلي مجرم په شعر لوستلو لوستونكي په بڼه ډول د شاعر
مينه (محبوبه) جوتولاى شي . چي د شاعر مينه د هغه خپله
پښتني ټولنه ده . چي د ژوند چاپيريال يې ډېر ځورونكى
دى ، بي اجله مرگونى چاپيريال پر كندواله شوي وطن باندي
په خوره شوې تياره كي وپروونكي دږغونه چپري چي د هر
وگړي پر مخ بله بڼه پرته وي ، د زړونو په كور كي دوير
پر كمبله د ميني او عاطفې پاتا اخستله كيږي . په يو داسي
چاپيريال كي د ميني ستايل او د ژوند نغمه ژغول چي رښتيا
هم په كندواله كي د پاتي دروازي زنجير شرنگول ښكاري .
چي له مقابل لوري څخه دږغ نه ځوابدل يې سپرى نهيلى

کوي . خود بناغلي مجرم مينه په داسي تر هېدونکي
چاپېريال کي هم نهيليو ته غاړه نه ږدي . د ژوندانه د هيلو
نيالگي دزړه په وينو ساتي . روزنه يې کوي او غورېدلي ژوند
ته يې انتظار باسي . او په دې هيله دی چي .

م-جرم ه-مېش په دې م-ج-رم يمه زه

يو وخت به دا نهال شي لوي درخته

د شاعر فکر د ټولني مهالنيز چاپېريال له ځانه سره ساتلی او
د ژوند لوړو ژورو او سترو ستومانيو ته يې څرک دی . خيال
يې د يوه سپېڅلي مئين غوندي د خپلي ميني د بڼه ژوند
جوړولو خوبونه ويني . چي مينه يې د هيلو په گړندی ساتلو
کي مرستندويه ده .

بشپړه پېړۍ ته رسيږي ، چي زموږ له خپل وجود څخه
د راترول شوي برخي د شاعر ذهن د بنکېلاک او ځبېنناک
سره په مبارزه يا مقاومت کي بوخت پاته شوی او گړندی رول
يې لرلی دی . چي ډېره برخه يې د خدايي خدمتگار
غورځنگ راپنځوونکی ذهن رغوي . چي د ژوند د دې ترلي
مکتب وريې پرېښتو شعر پرانيست ، او له کبله يې گڼ شمېر
شاعرانو د ټولنيز ژوند په هراړ خيزه څرگندونه او يا دونه سره
د پښتني ټولني فکري بهير دراوينېدو او د ژوند لاري د
ځلولو سره د ټول پښتون افغان د يو والي دښتوان هم و

موند. او د پښتون د ټولنيز ژوند د غوښتنې د بهير د زړه ښځه
 يې په ډېره ښه توگه په هم دې ښوونځي کې تدریس او داوړس
 د سيال ژوند لارښود وگرزاهه چې د اولس د فکر پر دښته يې
 د خپلواکۍ د اښي نيا لگي ډېره په زړه پوري پالنه اوروزنه
 وکړه. او شعر خپل ارزښت په ټولنيز فکر رغولو کې جوت
 کړی، ښاغلی شاعر مجرم هم د دغه لاري لاروی دی. چې د
 خپل شعر پر ورغوي يې د ټولنيز ژوند د هيلو ځلنده ډيوې را
 اخستي چې د نهيليو په تياره کې د ژوند دلوري څرک ورکوي
 . د هيواد تېر شوي سترسري (شخصيت) علامه جمال الدين
 افغان د ژبي د ارزښت په اړه ويلي دي. چې د ملت د پايښت
 دپاره ژبه تر مذهب لوی اساس اوبنياد دی، نو شعر هم د نورو
 ادبي اصنافو په څېر وژبه ته په ادبي واك وربخښلو او غورولو
 کې درنه او په زړه پوري برخه لري. لکه له زړونو څخه چې
 دزنگ لېري کېدوتوان لري. هم دغه راز د ملت او ټولني
 دودانۍ دغه اساسي ستن يا "تمبه" ژبه، د وخت له زنگونو او
 ښرو څخه ژغورلې ساتي، ښاغلی مجرم هم د ټولني پام د ژبي
 د هېرېدو او زموږ د بې پامۍ لورته را اړوي. او د ژبي په
 ارزښت يې د خبرتيا خپله فريضة تر سره کوي. ولي چې د
 خپلي دندي احساس درلودل او له هغې عهدې څخه دوتلو
 امکان نه درلودل، يو اذيت ناکه يا دردوونکی څرنگوالی وي
 چې ښاغلی سليم راز صاحب يې څه داسې څرگندوي چې:

د احساس له اذیته

زه لمحہ لمحہ قتلپریم

بناغلی قادر مجرم هم په دغسي چاپیریال کي خپله ټولنه ته
داسي پېغور ورکوي :

مور خو د نورو زده کولې ژبي

د خپلي ژبي ه پرېدل لفظونه

په پښتو شعر کي داسي پېغورونه ډېر اوږد ژوندلري، چي د
پښتو پلار خوشال خان بابا هم دا گيله کړې چي :

لښه تازي ژبه ه سرگوره بڼه ده

فارسي هم ډېره په خوند خوږه ده

چايې پلولسه م-خ-ه وانه خست

پښتولا ه سسي بڼه پرته ده

د بابا د زړه رغ او د خپلي ژبي سره مينه ومورته د ملت او
ټولني په ژوند کي د ژبي ارزښت راپه گوته کوي . چي د پوهي
او ادبي واك څښتنه ژبه د ژوند بار پرورې تر هره وخته او هره

خاځه پوري وړلاى شي . بابا د نورو ژبو پر خوښولو برسېره په خپله ژبه وياړ کوي او وايي چي :

پارسي شاعر م-ي ه-م زده سلیقه لرم د دواړو

په پښتو کي شعر وایم هر څوک خپل لري ښاغلي

پېغور د "پرې غور" لنډون دی . پېغور هغه وخت چاته ورکول کيږي چي خبره د غور وړوي . او هغه ته پرې د غور کولو لپاره ويل کيږي . وتولنه ته دغه دژبي د هېرېدو پېغور ډېرو شاعرانو ورکړی دی . چي بيا ډېرودرنو مشرانو دا ولس د پوهولو وسيله ورځني جوړه کړې لکه محمد گل خان مومند بابا چي په هره غونډه اوناسته کي به يې په دې شعر د ټولني احساسات راپارول ، او پام به يې ژبي ته را اړاوه . چي :

د بل ژبه زده کول که لوی کمال دی

خ-پله ژبه هېرول بې کمالی ده

پر داسي وړ پېغورونو برسېره چي د ټولني پام يې دې اساسي ارزښت ته راگرزولی دی . او خپل ضمير يې د ټولني په ځير کولو سره ډاډه کړی او خپله ادبي دنده يې تر خپله وسه پوري تر سره کړې ده .

بناغلي مجرم په شاعري کي د نننۍ پښتني ټولني ژوند چي کومو بد مرغيو او ناغږيو په غږ کي نيولی دی . د هغو ناور تياوو انځور په ټولنيز ډول داسي رغوي چي د کارنده سړيو کاختي په بدبختي او بې بختي گڼل، تش په خبرو د هيواد جوړېدو ته لاره څارل، غله ته په غله نه ويل، وچاته د بد او درد په گوتو کولو توان نه لرل . خپله تادا (گناه) پر بل اړول، په خپلو لاسونو د خپل کور نړول، خپل پرېدي گڼل پرېدي خپل گڼل، د ترېور پوهه او لوړتيا نه زغمل، او د ځان دپاره خندا گڼل، د بېلتانه تور تبخي "تاوه" ترميان تېرېدل، په خوله کي څوژبي لرل، د خپلوانو په وينه ځاني ماني و دانول، د بنوونځيو او د هيواد دودانيو وړانول، مانوي ارزښتونه له بېخه کښل، له پوهي اوزدکړي کرکه کول، د عصري علومو يا د ټولني په پر مختگ کي د ملا او مذهب درېدل يا درول، له کتابه لېري پاته کېدل..... او داسي گڼ شمېر ناروغۍ راپه گوته کوي چي زموږ د ټولني ژوند يې په غږ کي نيولی او مرگونۍ کړی دی .

او له دې ناروغيو څخه يې د ټولنيز ژوند د ژغورني رغ د شعر منځپانگه رغوي . اولس ته په خپلو گږېوانونو کي د خپل وجدان دا ورېدو رغ کوي . چي د ځان ځانۍ له ميځانې څخه هم دغه رغ د ټولني درايستلو توان لري، چي :

جام په لاس په ميځانه کي ناگهانه رغ راوشو

اي ليه ځانه خخه ورکه لسه گرېوانه رغ راوشو

او يا دا هيله چي بناغلي مجرم د قام د راتلونکي ژوند په اړه
خومره فکر جن او ورسره د زړه خواله خرگندوي چي ټولني ته
په کارده چي زدکړي او علم ته لازه ومومي، وايي :

دغه چي مورشي دغه مور به وي د قام مستقبل

نن چي کتاب د يوې پېغلي په لاسو کي وينم

د نن د آسيا دزړه د مورکي په درد خبردی چي زوی يې ځان
ته د بل لپاره وژونکې لازه خپله کړې ده، آن چي ځان هم
.....چي :

پښتنه مور کور کي نفلونه کوي غږي کوي

زوی يې د بل لپاره جنگ کوي او مري کوي

شخصاً يا د شاعر په ځاني اړه د نور څه ويلو توان نه لرم او
يوازي پردې خبره بسنه کوم چي بناغلی مجرم د خوشال بابا د
دې شعر بشپړ انځور دی، چي :

که فلك دي د زمري په خوله کي ورکا

د زمري په خوله کي مه پوپړده همت

له لوستونکو څخه د بناغلي مجرم چي مایه خوله هيڅ کله ورته مجرم نه دي ويلي خو په ليک کي مودا مجبوري راتر غاړي وه . د شعر د لوست هيله کوم . چي تاسو يې شعر ولولی . او په شعر کي يې د خپلي ټولني د انځور تر کتلو او څارنه وروسته د هغوگن شمېر ناروغيو ناوړو دودونو مظالمو او بې عدالتيو په مخ نيوي کي په مېرانه برخه ولری . چي دلور همته او شعور لرونکي شاعر عبدالقادر مجرم غوندي گن شمېر خواخوږو شاعرانو راپه گوته کړي او څرگندي کړي دي . تر ټولو شعرونو لوستلو له مخه د دې شعرونو په لوست د کتاب د لوستلو پيل وکړی ، چي :

بې پامه سترگي رانه اووونتي پرلور د بنکلو
ماه م د شېخ غوندي تقوا کوله نه مي وکړه
لاس مي اوچت کړی ستا دپاره لاس مي ونيوی چا
پرون مې ستا په حق کي دعا کوله نه مي وکړه
پر دې مې وژني که مي بل جرم مجرم کړی دی .
ستا په رضا به مي رضا کول نه مي وکړه .

د ټول پښتون د عصري علومو چي په خپله ژبه کي يې وکړلای شي. اوله نورو ژبو څخه ډېره شتمني خپلي ژبي ته راوړي، په هيله .

محمد نعيم آزاد

غورځنگ دوتر، کوټه پښتونخوا

يو زما زرگی دی چي مرگ نه مني
بل کوم داسي شی دی چي مرگ نه مني
يا خو جنازي په سترگو نه ويني
يا خو لپونی دی چي مرگ نه مني
پس له مرگه زما په قبر وليکی
دا هغه سپی دی چي مرگ نه مني
راشه اوس یې و گوره چي مړ مي کړ
خه رنگه مرگی دی چي مرگ نه مني
يو مجرم خونه دی چي یې نه مني
داسي ډپر گلهی دی چي مرگ نه مني

په درنو خلگو کي که سپکه کېږي

دا فيصله يې هم چابکه کېږي

جرم يې کړی دی خو ويې بڅښه

داسي کارو نه له هلکه کېږي

چي ټول اختيار ور سره وي د کلي

گيله به خود بيا له ملکه کېږي

په بنکېدو کي دي سکون وينمه

زرگی مي گلي تاته ځکه کېږي

مجرمه څوک يې پلټنه وکړي

دبښني تل دلته له شکه کېږي

اشناپه خپله مجبوري باندي اشناخنګه کړي

داچي په نه څه مروردی دا پخلاخنګه کړي

یومزدوري کوي او کورته یې وړي دواړه وینم

بل ورته ناست دی پردې سوچ کوي داغلاخنګه کړي؟

په دې ظالمه اوجابره زمانه کي غریب

ورته حیران یم دمانام ډوډی پیداخنګه کړي؟

زه خویوزه یم ځم څادربه پراوړو واچوم

دی به داخل پاسته لاسونه او کلاخنګه کړي؟

چي پرکړسی د عدالت مجرمه ناست دی مجرم

مجرم سړی به نو مجرم سړی سزاخنګه کړي؟

بيابه يې نورهم کاروي ارمان خو خپل وليکي
شاعرکه داسي څولفظونه مدلل وليکي
دومره دي وکړي چي په شگو کي په خپلو گوتو
نامه دي زما لکه مجنون که يې منل وليکي
زما شپونکی خيال چي ستومانه شي نوکښني ورته
کروښی^۱ را واخلي پرهنه څلي منزل وليکي
يو درد لري ښکاره کوي يې نه چي راز پاته شي
څوک چي له خپل نامه سره سره يوبل وليکي
ضرور به ستاد خولو ذکر پکښي وي مزدوره
مجرم که هرڅومره شعرونه پر اوبل وليکي

هغه کانی چي رنگ اچوي¹

خود وه خوږه چي تا و ما او ما تا ته خوږه

دا خوږه گوره وه د چا او چا و چا ته خوږه

ماڅيگر تاليدى ما بنام شو ترورمى جوږه شوه

شپه بڼه پخه شوه بيا يې ماته وسبا ته خوږه

په زلزله كي زلزله وه بنور بدلله محكه

ورانې په دې شوه چي جتكه يې هري خوا ته خوږه

يو چا وئيل ورشه و قام ته دغه زېرى وركړه

خوب مي ليدلى دى د جنگ لښكرو ما ته خوږه

نن زه د هغو ورځو شپو له تانه غواړم حساب

كه دي په ياد وي ما ډوډى د خونو شا ته خوږه

تا سمندر د بدبختى مجرمه وليدلى

هره خپه يې وه پښتون او پښتونخوا ته خوږه

انځور يې داسي راته جوړ کړه انځور گره ياره
لکه له ما چي وي په نه څه مروره ياره
اوس مي لاهم بې صبره بولې صبرڅه رنگه وي
يو پوره کال دی له اختره ، تر اختره ياره
له ناوسۍ خو (شهو خور او مور ده) اوړې که نه
دا يو متل دی متل واوړه زوروره ياره
چي زر به قام د ازادۍ د لمر شغلې وويني
دغه خبري ستا د خولې دي ځله وړه ياره
خپله لرم له دې شرمېږم ځکه چپ پاتي شم
ژوندون په خدای درسره گران دی ږيره وړه ياره
ته چي سپری سپری مجرم بولې دا راز دی که څه ؟
يې خو پر سد لېونی نه بنکاري قادره ياره

سوال د توپان وکړم چي راشي بد کرداره يو سي

توپان چي راشي هغه پرېږدي ما له واره يو سي

طبيبه غواړم داسي څه چي دغه دواړه کوي

چي هم پر هاروي هم دردونه له پرهاره يو سي

په ژوند مي نه کوي چي هر څه مي تر جار کړو هغه

په مرگ مي خداي خبر چي کاني له مزاره يو سي

ناکسه خيال به مي نو خود په لوري ځي د ازل

چي غل وراشي له يو چا څخه تياره يو سي

بنه ورته گورم بنه يې وينم بيا هم نه يم مجرم

د خولي گوله يوڅوک د کلي له يو خواره يوسي

تر قدمونو مي يو ډپر بنکلی تصویر لاندې کړی
د وخت گپڅو مي گوره سترگي که ضمير لاندې کړی

د وخت شاهين وينم چي وس کوي وزري وهي
ځان رسوي زاني وهي ، که يې ځنځير لاندې کړی

څه دی چي غل يم له هغو څخه مي غلا کړې ده
چا چي پخوا له نورو خلکو نه جا گير لاندې کړی

دغه يو زه يم چا ته ور سم او پر چا وڅارم
د ديار هر تپری لويه خدايه وير لاندې کړی

د ناکامۍ سندرې وایم ورته څارم مجرم
د بېلتانه تر بالبنته مي ستا تحرير لاندې کړی

مزدور ته

په ډېر همت راوړم

په صداقت راوړم

د جنگ په نيت راوړم

کومه جنگ له هغو خلکو سره

چي ستا د زوی له خو لې گوله وباسي

او ستا د زوی له لاسه وباسي کتاب او قلم

مزدوري وگرځوي ستا مزدوره

ستا د تنيا کولاسو خيال نه ساتي

دا ستا د ستړي وجود خيال نه ساتي

زه به جنگ ستا د پاره څنگه وکړم؟

چي ته خپل حق د چا نه نه غواړي

خاموش پاته يي

يو خو خبري نن د خپل زړه پر دېوال ليکمه

يو څوک راځي ورته په مينه استقبال ليکمه

زموږ په ښار کي اوس د خدای بندگان شته اوکه نه ؟

دښار پر ور باندي و هر چا ته دا سوال ليکمه

چي د پخوا تېرې و عدې يې ور په ياد کړم ځکه

لفظونه دوه پر بخملي نرم دسما ل ليکمه

وايي هېرېرې سترې ورځي سترې شپې له سړي

چي هېر مي نه شي ځکه هر څه د تېر کال ليکمه

مجرمه داد ماته همېش خلگ پردې راکوي

زه که هر څه ليکم نو هغه په کمال ليکمه

نه د روپو ، نه د انې سرې يم
زه د يو مستي ميخاني سرې يم
نوم به مي نه واورې په خوله كي د چا
زه د دې گونگي زماني سرې يم
كله پر خان باندي ناول ليكمه
كله دنيمي افساني سرې يم
دا به له نورو نه پوښتنه كوو
چي زه د كومې پيماني سرې يم
له ما تپوس د ازادۍ مه كوه
يمه مجرم د قېد خاني سرې يم

په دې مه خو شحاله کېږه چې پر ما يې لاس نيولي

دي د وخت مجبوره خلگ چې پر تا يې لاس نيولي

شا و خوا مه سره گوره دا متل دی پخوا شوی

کاني هغه خلگ ولي چې تر شا يې لاس نيولي

چا چې دوی ته قدر ورکړی د هغوی کډه په شا ده

مېلمانې چې کور بانه شو پر يو چا يې لاس نيولي

چې پروند زما د فکر مخالف و تر هر چا ډېر

نن هغه سړي ته گوره زما پر خوا يې لاس نيولي

دي ده ټول کړي جر مونه مور په سترگو باندي وينو

دا مجرم چې آزاد گوزي پر يو چا يې لاس نيولي

در ځه چي غرو رغو ته لږ شو غاڼول گل کړی دی

دگلو ضد خزان يې وړي اوس يې لابل کړی دی

دا يو متل دی د غنم له رويه ځوز اوبه شي

سوال د سپرلي زما په خيال خداى ته بلبل کړی دی

اوس چې په زلفو کي گلونه هره پېغله تومبي

په گلستان کي کار عجب غوندي اتل کړی دی

چي خپله سيمه تر کشمير هم زرغونه کړمه زه

ما دغه کار تر خپله وسه مسلسل کړی دی

چي هسي مري مجرمه مړ شه د حلوا پر دوکان

په دې خو پوهه يې پخوانيو دا متل کړی دی

دابېگانه چي د خپل کلي په کوڅو کي وينم
داسي را بنکاري لکه اور چي په اوبو کي وينم
مانا يې دا ده چي منگي به يو له بله و هي
هغه کبنتی د (نوح توپان) تل په خوبو کي وينم
دغه چي مور شي دغه مور به وي دقام مستقبل
نن چي کتاب د يوې پېغلي په لاسو کي وينم
خدای خبر حق به و حقدارو ته ور ورسوي
همپش بدلون د ثالشانو په لفظو کي وينم
مجرم په دې يمه مجرم نور مي نوڅه کړي دي
گناه مي دا ده خزاني په خرابو کي وينم

د هجرت په سترگه څله راته گوري

د نفرت په سترگه څله راته گوري

ته انسان يې دومره نه درسره بنايي

د قدرت په سترگه څله راته گوري

فاني شوې لاتر اوسه دنيا نه ده

د قيامت په سترگه څله راته گوري

غريبي خو دومره عېب نه ده جانانه

د غربت په سترگه څله راته گوري

جرم شوی دی له هر چانه مجبور شوم

د حيرت په سترگه څله راته گوري

اوس ڪه په بده ڪه په بنه را گوري

په تماشه مي خوا ته بنه را گوري

خلگ مي خڪه تماشې ته ولاڻ

د وخت پالگر چي پال پر پنبه را گوري

په دي وچ دښت کي زرغونه خنگه يم ؟

دوی به مي خود هره ريښه را گوري

د دوی و مخ ته دی کنڊول پيمانه

بنگيان به خود نشه نشه را گوري

هم خياله نه لري په دغه بنار کي

مجرم چي ځي هره گونبه را گوري

لېونی نه وم چي مي هسي پلولي لاري

در تلم تر تا پوري په دې مي خپلولې لاري

زما گناه نه وه پخپله وه د خلگو گناه

د هغو مله شو چا چي روغي وړانولې لاري

هغه چي دوی وئیل درنې دي پر هغو لارمه

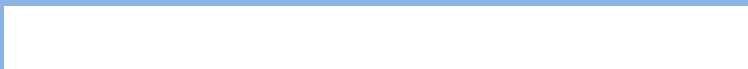
حقيقت نه لري په دې خو مي کتلې لاري

تگ او راتگ وړ باندي نه وو وړا نبدلې اخير

له دغه ډاره مي همپش جارو کولې لاري

په نورو نه یمه خبر ځان را معلوم دی مجرم

چي دا مي کار وؤ ، ما په خپله جوړولې لاري

داسپين كړې پټ ، دگټې وخت دى تورلباس واچوى
زمور امير ملا وئلي دي چي لاس واچوى
چي داسي نه وي په دې توره شپه كي بل كړي خراغ
ويو زور غوندي كډي ته دا اساس واچوى
ډېره په خوندي د شعور كډه بار كړې پراوښ
زور نظر و دې تصوير ته دعكاس واچوى
په توره نه جنگ په تسبودر سپارم داخو وكړې
راشئ شېخانو د شيطان زړه ته وسواس واچوى
اوس چي سزا در كوي دا مجرمه وويئل تا
د غه پراس باندي چي سپور دى سپور تر آس واچوى

جام په لاس په ميخانه کي ناگهانه ږغ راوشو
اې له خانه څخه ورکه له گريوانه ږغ راوشو

زه له سترې ژونده تلمه د نصيب له شا نارې شوې
ته روان يې ځې پر لومه بل ستومانه ږغ راوشو

په دې سوچ کي ورته ورك وم چي يوازي يې څوك نشته
دبدلون په لورخونه ځې له کاروانه ږغ راوشو

له ژړا څخه مي خلاص کړې په خداکي راته وايه
نور له ماڅخه څه غواړې له اسمانه ږغ راوشو

دباطن د مجرم ځای راسره نشته که څه دی هم
دظاهره مجرم ځای يم له زندانه ږغ راوشو

په وس مي نه ده ، چي دا دومره بد له بناړه باسم

يم يو سپړی ، ورسره خامخابه لاره باسم

خدای خودي نه کوي که چپري بل چار پېره شو اور

درځمه تاله سرو لمبو او له انگاره باسم

چي دی کمی محسوسوي دلته هم شپه وي سهار

ځکه خويويوپه سوکه له دې درباره باسم

غواړم يوڅو داسي کسان چي بنې اوږې ولري

نيت مي دی کړی جنازه دي له د ياره باسم

نه دلته سته نه له مجرم سره تراوسه شوي

ځان دانصاف د اُمېدو له انتظاره باسم

نن مي په خوله كي ما تبدل لفظونه

سلامت نه ترې را وتل لفظونه

زه به کچکول لاهم په غاړه يو سم

که په کچکول را ټولېدل لفظونه

موږ خود نورو زده کولې ژبي

د خپلې ژبې هېرېدل لفظونه

ځکه چپ ناست وم څه مي نه ووئيل

هلته په کار وو ، کارېدل لفظونه

ته يې احسان کوي پر چا مجرمه ؟

څه دي چي تا سره پييل لفظونه؟

په توره نه ، راشی خبر کړو په قلم ماشومان
چي د دنيا غوندي ژوند وکړي زموږ هم ماشومان
که مي سوالگر بولي سوالگر يمه دا سوال کومه
د درس د پاره کور پر کور را ټولوم ماشومان
چي په نړۍ کي يې ثاني تر پايه نه شي پيدا
په پښتانه کور کي به دا رنگه روزم ماشومان
تر د پوالو د بنو ونځيو او کورو لاندې شو
خه يې راباندې دي چي وژني مو هر دم ماشومان
زه خپل ضمير مجرم د دې ذمه وار وگڼلم
د جهالت له ناروغۍ څخه ساتم ماشوم

تا نه کوي سوال غزل غزل زما

څنگه ده مثال غزل غزل زما

تکه توره شپه باندي راغلي ده

خدای دی کړي مشال غزل غزل زما

شعر د پښتو زه ، په دغه نیت لیکم

وائي به دجال غزل غزل زما

وي خو به خدمت د مورنی ژبي

نه دي سي اقوال غزل غزل زما

هره ورځ يې زه مجرم هم نه لیکم

کله مي شي خيال غزل غزل زما

داسي څوڪ شته ؟ چي په ژوند راشي راله مينه
راکړي

چي زه د مرگ شم بيا يې څو کوم که وينه راکړي

په انتظار يمه دنيا ده پر اُمېد ولاړه

يو ورځ به راشي بې وفا خولگۍ به سپينه راکړي

چي مي زرگۍ ورسره ايښۍ وو له وخته څخه

هغه سپړۍ دي نن توتپه له خپله پرينه راکړي

بيا به د تل د پاره پر پرېدمه نشه دبنگو

يو څو لونگ که دا له خپله لونگينه راکړي

چي يې د ميني په الزام باندي مجرم کړمه زه

سزا دي هم پخپله هغه گلورينه راکړي

دا خو عادت دی ستاله وخته وخته

څوك خي ژوي څوك كوزوي له تخته

ور ته حېران يمه پوهېږمه نه

دا زندگي شوه دومره ولي سخته

ډېر له دې وړانو كوڅو سترې شومه

ما پر ودانه كوڅه پېښ كړه بخته

كېداى شي څوك به مي زيارت ته راشي

يو جگ چنار مي كړه و سر ته شنخته

زه بس همېش په دې امېد يم مجرم

يو وخت به دا نهال شي لويه درخته

داخه دراوی نه وه چي ته به وپرېدلې اشنا
په دروازه کي خو به لږ څه درېدلې اشنا
وائي د دغه مانا دا ده ، چي بېلتون به راشي
خوب مي ليدلی ته په اور راگډېدلې اشنا
ته خود باز غوندي وزر لري او ځي په لوړه
ته په دې وړانو کوڅو کله تېرېدلې اشنا
پروند مي يېلي پښې يتم د کلي وليدلې
ځکه مي اوښکي بې اختياره څڅېدلې اشنا
مجرم به تل و خدای ته کښېنمه زاری به کوم
که په دعا ته له بلا نه خلاصېدلې اشنا

پښتنه مور کور کي نفلونه کوي غږي کوي
زوی يې دبل د پاره جنگ کوي او مږي کوي
دا ژبه ور ريبار نن بيا راته گونگی ولي شو
د يار له خوا راته خبري اږي اږي کوي
د پرېدو خلگو څه ګله او فرياد وکړم چاته
راسره ضد قسم په خدای د مور زوکړي کوي
ما چي کرلي وو ، د علم کرونده کي پرون
دا مي يقين دی چي گلان به هغه زړي کوي
دا په دې خپلو سترگو وينم په وطن کي مجرم
وسا يې خوري او مزدوري همپشه ستړي کوي

زه لکه شمع يو دبل په لاس بلېږم همپش
نور لکه موم پر خپل وجود باندي ويلېږم همپش
د ځان پر بخت باندي مي هيڅ کله ژرلي نه دي
د خپل بد بخته قام پر بخت باندي ژرېږم همپش
نه پرې پوهېږم ولي نه سپري سمسور گلونه
زه د باران غوندي پر خپل غولي اورېږم همپش
بنه شو چي ستا په درکي وکړي اشگر و اتني
چي در معلوم شي زه په دې گرځ کي اوسېږم همپش
مجرم د نورو مجرم نه يم د خپل ځان مجرم يم
ځکه د خپل لاس په جوړ کړي دار څرېږم همپش

د خان مي نه کړی خپل سنگر لښکر لرم اوکه نه

اوس به پر دې فکر کوم چې سر لرم اوکه نه

سم دي پر خنګ در سره هم تر تا خو پاته نه يم

په دې دي کار څه دی چې زه وزر لرم اوکه نه

نه مي دښمن دی په وهلی نه لیدلی دی چا

چې راسره دی اوس نو زه خنجر لرم اوکه نه

چې هنر مند شم په هنر اسمان ته وڅېژمه

په چا مي نه کړی زده هنر ، هنر لرم اوکه نه

مجرم درنیسم په مجرم ، مجرم ، مجرم دی پکار

په دې دي څه دي چې زه خپل عسکر لرم اوکه نه

اوس نه مځکه ده پرمځکه نه اسمان ځيني اوچت دی
اوس خوهره ورځ محشر دی اوس خوهره ورځ قیامت دی

په دوزخ باندي يې وسو بنکلي بنکلي اندامونه
چي په تورو تلو ورشي هغه څه فردوس جنت دی

دجمال، جمال تابع شو په دې نه پوهېږم خلگو
چي ليکلي ازلي دي که چا کړی شرارت دی

د لفظونو جمال مي جوړ کړ ستا د پاره ورته ناست وم
نور، نو بڼه دی اوکه بد دی زما دومره مهارت دی

په يوه ټکي به تا کړي له مجرم څخه محرومه
هله هر څه کتل کېږي هغه داسي عدالت دی

پوهېږم نه ، غمونه ورځ په ورځ ډېرېږي ولي
خوشالي ځي کمبلي نغاړي کله کېږي ولي
دارو که نه لرې طبيبه راته ووايه دا
د نورو خوږ زما پر وجود باندي تېرېږي ولي
بنه مي ساتلی نه ، که څه پر دې به غور کوم
زما په روان کاروان کي اوبن وشا ته کېږي ولي
متل خو شوی (پر اوگره دی) خو زه جنگ يادوم
پښتانه وائي سرېده به دا تودېږي ولي
چي رڼا شته او هم يې پېژني بياغله دي ضرور
مجرمه دوی په تاريخه باندي نازېږي ولي

دوی چي مي رينبي رينبي گربوان په اور کي وسپځي
نه دي په خبر چي خپل مکان په اور کي وسپځي
دا پوښتنه هر وخت زما ضمير کوي له ما څخه
دا هم مينه بولي چي جانان په اور کي وسپځي
پا ته يي ماران شي هغه زما چي مخالفه وي
خپل غمخواره خلگ مي ارمان په اور کي وسپځي
سم دستي محشر کړي خو بس دومره وار يي نه کپړي
ما پر دې دنيا لا خپل ايمان په اور کي وسپځي
دوی مي مجرم بولي وائي ولي ته مدام وائي
هغه لېوني دي چي خپل ځان په اور کي وسپځي

خاکه کرم جوړه په خاکه کي چاته درس ورکوم

منم ده وکه ده په ده وکه کي چاته درس ورکوم

قدرپه دې ما ناخوانده غوندي سړي کړی پیدا

بر ده بېرکه^۲ ، په بر بېرکه کي چاته درس ورکوم

پیر ته مي ووئیل حلقه څه ده پیر دا ووئیل

دې جذبه ده په جذبه کي چاته درس ورکوم

له هغونه يم چي پر بار کډه يې زوی کرم ملا

دی مي عادت سوکه سوکه کي چاته درس ورکوم

چي هر شاگرد مي د بنې نه وي وجه دا ده مجرم

زه په بېوزله علاقه کي چاته درس ورکوم

خالي ميدان²

ستا به دا خيال وي زه يې هېر شوم چي زه لارم اشنا
زه چي دي هروخت يادوم در پسي ژارم اشنا
زما به ډېره مجبوري وي زه چي داسي كوم
مخكه چي سكهيم زما له خوا چي يې در نغارم اشنا
اب حيات مي ضرورت دي پسي گرځمه تل
د ناوسې عمر تمام دي خضر غوارم اشنا
دا د حالاتو مجبوري ده پرې مجبوره يې كړم
نن چي دا تور په سپين لئي سپين په تور كي ژباړم اشنا
مجرم گودر ته يم را غلي د تو كرو په نيت
كه مات بنگړي وي ، كه منگي وي ، زه يې غوارم اشنا

زه يې سور په وینو خوښ یم خامخا کاني راوړي

گوره څه ورباندي و شو خپرخوا کاني راوړي

بد دي چا ورسره کړي انتقام له چانه اخلي ؟

چي دښمن ظالم پر خوا د پښتونخوا کاني راوړي

تر نظر د شيطان څلي خپل نصيب کړمه د خپلو

نيت د فرضو راته وکړي راشي بيا کاني راوړي

ما و بل ته حواله کړه ما جفا ورسره وکړه

د وطن هره دره دي زما پخوا کاني راوړي

اوس نو څنگه ثبوت ورکړم چي مظلوم یم مجرم نه یم

څوک ترمخ راته ولاړدي څوک له شا کاني راوړي

اوس يې اندېښنې په دغه څه کي دي

زما يې تصويران په تپاره^۳ کي دي

يو ارمان خونه دی چي په خوله وایم

ډېر مي لاپه ذهن او په زړه کي دي

څوک چي تر منزله رسېدل غواړي

هغو ته لاپاته ډېري محکي دي

بدگمان به څه ور باندي وکړمه

دلته خو چي بنکاري ملايکي دي

سم دستي مجرم راسره نشته څه

هر څه مي د خيال په اواره کي دي

دتيونو په منځ کي دکمس جېب^۳

راڻي په سڀل زما غولي ته دوى گوري ږلى

دلته له ډېره وخته اوري تكي توري ږلى

هره کوڅه په خپلو هسکو دېوالو ډکه شوه

ټول دېوالونه يې راړنگ کړو پله پوري ږلى

چي څه وو تللي هغه بېرته راتلى نشي ورته

په کور کي نه پرېږدي چي وځي دلي دورې ږلى

اوس خو لالمر په ووره نه وي مور دننه يو ټول

دا مي باور شي چي بيا راغله او بيا اوري ږلى

دومره يې زه عبدالقادر مجرم کمزورى کړمه

تر نظر زما راځي په شپه د اسمان ستوري ږلى

دوخت په بنار کي که ما پلوري او خرڅېرمه زه

په يو قيمت يم نه تیتېږم نه لوړېرمه زه

لکه زړه ونه ريشې مي خاورو ، وخورلې

باد چي له هره لورې راشي په نړېرمه زه

شي دي راپورته هديرې دي کړي نارې د مغل

ورسره ضد کوم په توره شپه تېرېرمه زه

د محکمي سر په ستمگرو ډک شو ټپکه نشته

کډه چي يو ځای بل ځای اړوم ، بارېرمه زه

ستا د منت تر مړوندو د خاورو بڼه دی بالښت

د خيال ځانگو لرم مجرم پي کي ويدېرمه زه

پکار خودا ده چي له تانه مرور شي سپري
چي داسي وکړي ، نشته څوک چا ته به ورشي سپري ؟

و ژورتيا ته د ساده توري چپران درېږي
شي پکي وړک چي د متل په تل خبر شي سپري

يوه زړه کاکړۍ نغاړم په غزل کي دلته
هغه هم دا چي تر ما تر سري تا له درشي سپري

له هغه چا څه توقع پکار ده څومره قدر
د بل په زور چي معتبر شي زورور شي سپري

خوار له خواري مجرمه نه مري خواوس پېښه دا ده
سپري خواره شو باداران د چا نوکر شي سپري

چي خو قدمه واخلم سمه لار تر سترگو راشي
اوږي مي په پښو کي تم شم مار تر سترگو راشي
حېران يم ورته تم شمه چي چا دي راوستلي
په ښار کي د مئينو چي اغيار تر سترگو راشي
پيدا يې کړم خوشحاله يم چي لوی يې کړم پښتون
بيا وژاړم نجيب غوندي په دار تر سترگو راشي
زړه خوراته وائي چي هر څه ورکړه خو نشته
کله چي غريب مجبور او خوار تر سترگو راشي
ښه که خپل کردار کړمه ، مجرمه خو هم دلته
په بدو کردارو کي خپل کردار تر سترگو راشي

تول مي راوړی دی هستي تلمه

له دروغښ سره راستي تلمه

يو تجربه كوم د وخت د پاره

ستاله بدي سره نېكي تلمه

دومره مي گوره حق جوړېږي كه نه

زه چي هستي سره نېستي تلمه

قصور به وگورو د دې دی كه زما

نن له مستي سره سُستي تلمه

بيا به و بل ته مجرم وايم مجرم

اول به خپله بندگي تلمه

هم راته وږغېږي هم راته اشنا و خاندي
چې سترگي نه وراړوم پر ما حيا و خاندي
يو زما د پاره زموږ د کلي لاهغه دستور دی
چي سره مخ شوزه پر دوی او دوی پر ما و خاندي
قسم په خدای دی چې تر سترگو مي بخرکي غورځي
څوک چې پر خوار او يا د خوار پر خير خوا و خاندي
تا چې به زما پر ناوسي خندول هغه خلگ
تر هغه نه کنبېنم تر څو چې دوی پر تا و خاندي
حالاتو هسي زه مجرم دې ته جوړ کړی يم
بيا يې فرق څه دی پر ما نن وي که سبا و خاندي

خوښه يې نه ده چي شتمن لره چنده ټولوي
له مجبوري څخه دښمن لره چنده ټولوي
ما چي په ظلم پاچاهي ورباندي كړې وه خو
نن مي هغه خلك كفن لره چنده ټولوي
دا د چا خوښه ده چي كله دي څوك داسي وكړي
چي پر ښار گرځي خپل ميئن لره چنده ټولوي
دا چي و هر سړي ته نه دري په پته گرځي
داسي ښكارېږي چي پتمن لره چنده ټولوي
دلته بس هغه تر نظر د ټولو بد ښكارېږي
څوك چي بېوزلو د وطن لره چنده ټولوي

کعبه یې نه گڼي هر څوک داسي زرگی وړانوي

لکه ماشوم چي خپل جوړکړی کورکی وړانوي

ستړيا یې هېره ده که څه په ستړی شوی چي وو

ورته ولاړ دی خپل کورگی هغه سپری وړانوي

زما تجربه که څه بي حایه ده نو خپله وکړه

ماشومان هر کله د مور او پلار گرانى وړانوي

داسي اسانه ده زما قاتل ته زما وژنه

لکه چي پېغله د غُصې نه خپل منگی وړانوي

خپلوانو ونړاوؤ کلی زه خبر یم مجرم

بيا یې نارې کړې چي دا زموږ کلی پردی وړانوي

خيال د عشق په سفرسم کړم دارمان لمن کړم خيرى
خان يوسف تا ذلېخا کړم د خپل خان لمن کړم خيرى
چي شم ډېر له تيارو ستړى اخيرخان ورته کاذب کړم
د سپېدو غوندي سهارشم د اسمان لمن کړم خيرى
همپشه يې په طلب يم هغه خونبى سترگي غواړم
خپلي سترگي مي ده وکه کړي د انجان لمن کړم خيرى
چي همپش کډه په شاييم عم هغه کوڅه پرېرډمه
د دې اصل سبب دا دى د گذران لمن کړم خيرى
خان په دې جرم مجرم کړم دا خطا راڅخه وشي
شم له خپله ژونده ستړى د دوران لمن کړم خيرى

د جابره خلکو لويه جبريستانه تمام نه شوې
په ژړا درېپ کي گرځم قبريستانه تمام نه شوې
زه يوه تېرې مرغۍ وم ژوند مي ور کړلو له لاسه
ته د هجر د دښتونو تابستانه تمام نه شوې
چي روان شوم لاروان دی زما د ژوند سترې سفرلا
د تقدير جوړکړې زما سترې جهاننه تمام نه شوې
په امېد مزل کومه له مودو څخه روان يم
د ياغي دريندو کوره ياغيستانه تمام نه شوې
مجرم ټول عمر سفر درېپ کي وکړ بيا لاهم ته
اي د ستونځو ستومانيو کوهستانه تمام نه شو

کله راشي تا او کله ماله بناره وباسي

نشته داسي څوک چي دا بلا له بناره وباسي

نور يې په وجود کي توان د صبر تمام شوی دی

اوس دي زما ضعيف وجود امسا له بناره وباسي

ستا په خيال سودا د يوسف وه د ستمگر په ضد

دی هم خود غرضه دلېخا له بناره وباسي

گوره خدای له دوی شي که له مورېه خوښ دی، دی متل

دوی دي د خوارانو خپېخوا له بناره وباسي

بل به جرم نه کوي که خوښه شي د خلگو دا

تا خو دي مجرمه خامخا له بناره وباسي

چي توري⁴ وکري باچاهي داسي هنر جوڀروي

کاغذ را اخلي پاني پاني تري لڻسکر جوڀروي

داسي خو ڊپر وينم لکيادي چي خپل کور ورائوي

داسي څوڪ هم شته زمور په قام کي چي تير جوڀروي

دخان ځاني سودا پري خرڅه کري راتول کري يوڅو

ورته رږغپري هغه څوڪ چي دلته شر جوڀروي

خير دي که نشته هپر يي هم نه دي دستور پخواني

د مکتب پيغله پر کتاب باندي گودر جوڀروي

مجرمه خيال د ابادي يي لاپه زره کي نشته

پښتانه اوس لاهم و خپل ورور ته سنگر جوڀروي

⁴ لفظونه

ته دا کوخه په کوخه نه گرزې د کلي ولي
که گرزې بيا دي بېگانه دلته راغلي ولي
په خپله نه پوهېږم ځکه حال له تاسي کوم
زه چي يې سر په غېږ کي نيسم هغه ځغلي ولي
چي موږ يې توره په لاس راوستو مېدان ته څه شو
هغه بد مرغه توريالي خلگ دي غلي ولي
څنگه شرمېږو نه ، ملگري يو د هغو خلگو
چي زموږ د قام بڼه شمله ورځوانان بناغلي ولي
مجرمه يې مجرم په دې ، نور دي نوڅه کړي دي
تا د هغو دا څو خبري دي منلي ولي

يو د بل په ژبه نه سره پوهېږو
زه او خپل په ژبه نه سره پوهېږو
د ازغولاجه لاپاته ده تر اوسه
ما او گل په ژبه نه سره پوهېږو
چي تر اوسه لاد لاري منح کي ناست يو
د منزل په ژبه نه سره پوهېږو
دا چي پل تر پله د دواړو نه تېرېږي
زه او مل په ژبه نه سره پوهېږو
علامه د بدبختۍ مجرمه دا ده
دا چي تل په ژبه نه سره پوهېږو

منم په لوی لاس خوار او زار شو نوی نسل زما
گناه زما وه سزا وار شو نوی نسل زما

هواروي يې وړانوي يې قطبه مه پرې ليکي
که برابر مي پر مزار شو نوی نسل زما

اوس چي په سپکه ورته گوري دغه واړه نړۍ
په هغو خلکو کي شمار شو نوی نسل زما

چي يې زما په وینو سره وو غبرگ لاسونه دچا
روان د هغه چا پر لار شو نوی نسل زما

زه دا خپل کور او وطن جوړ کړمه مجرمه په چا
د پرېدی سيمي پیره دار شو نوی نسل زما

اوس چي کپري ناستي غونڊي دي نورخه دي
يو په بل باندي ملندي دي نورخه دي

نيمه شپه را باندي رغ که چي در ووخم
زما په وس خو منڊي ترندي دي نورخه دي

دا په سرو لاسو چي چغي وهي ژاري
د پرون ناوکی کونڊي دي نورخه دي

چي د بنمن مونه شرمپري نه و برپري
دپتکي شملې مولندي دي نورخه دي

يا دي لازه ورکه کړې د منزل ده
يا دي پنبې مجرمه لنډي دي نورخه دي

نن په څه مجبور دی چې مجبور مهربان شوی دی

نه راتلو چې راغلی نو ضرور مهربان شوی دی

و یې کره چې خوښ دي شوله ما پوښته مه کوه

داسي یو سپری پر خپله لور مهربان شوی دی

خپل یې د دوران بازار ته راوړی پکي ځوړند دی

ځکه ملاجان زما پر انځور مهربان شوی دی

اوس لاهم چې وشي عجیبه وموړ ته ښکاري دا

څنگه یو تر بور پر بل تر بور مهربان شوی دی

دا دي څنگه چل مجرمه وکړ چې راځي درته

خپله خپل قصور مني مغرور مهربان شوی دی

دلته وپرپرې له سنگساره ، هم له داره خلگ

ځکه خو بد وړې لاتر اوسه له سينگار ه خلگ

د کار سپرې دانه دانه دي پکې وړک شي له ما

بدبختي دا ده دلته ډپر دي بې معياره خلگ

چي دا د کار او گزارې دی يا بې کاره سپرې

مورډ ته چي راشي مورډ خو پېژنو له واره خلگ

نور دي نو خپله و غاصب ته سره يو موتی شي

مورډ دي په خپل حق خبر کړي مزدوکاره خلگ

چي دوی ناره د مجرم پورته کړه مجرم دی مجرم

مجرم وئیل چي داپه ذهن دي بيماره خلگ

کوه يې، مه کوه اسره ، خبره

زه اموخته يم په زيره خبره

ماته زما د گريوان بڼه پته ده

نه لوگي کېږي په وره خبره

چي جنگ له تورو و خبرو ته شو

کوه يې ته که دي ده زده خبره

د بڼو خبرو منځ کي و سړيه

يوه يوه کوي کېږه خبره

که مي په حق کي وي مجرمه لاهم

وما ته بده بڼکاري مړه خبره

دا زخم د بل څه گڼي دردونه نه بنکارېږي
ثبوت يې څنگه ورکړمه يادونه نه بنکارېږي

زه راغلم په دې تمه ځکه بېرته ځم روان يم
چي زه په نازېدم هغه سرونه نه بنکارېږي

حېران به مي ټول خلگ وکوتلي زړه ته ناست وؤ
دا ښه دي چي مويو او بل ته زړونه نه بنکارېږي

له منځه به يې يوسو که يې ته ورکېدل غواړي
چي بيا يې په دې شا او خواکي پلونه نه بنکارېږي

چي تا ځيني جوړکړي دى مجرم دابه مني څوک
له وخته يې لستونو کي لاسونه نه بنکارېږي

د تصور په گلستان کي له تا گل جوړوم

د ویرسندري درته وایم ځان بلبل جوړوم

نه یې په نرخ ورسره ځم نه یې له کلې وزم

اوس به یو یو کي خپلوم ځان ته محفل جوړوم

نن چي وځان ته د بل چا په نظر گورمه زه

مقصد مي شته چي له خپل ځانه څخه بل جوړوم

د ژوند له چارو څخه نه يم خلاص خیالي دنیا ته

چي بنائسته خیالونه راوړم ترې غزل جوړوم

دا وکالت به تا ته درکړم زه مجرم يم که نه

تش په خبرو دلته ناست یمه کابل جوړوم

در ځه چي کډه شو په بله لار شو
يو ځه به لپري له دې خپله لار شو

اوس راته دا د بابا توره وايي
موږ له دې خپله کلي ځله لار شو؟

امکان د پاته دلته نه لرو موږ
څو خوبه څو گوره چي کله لار شو

لار به معلومه شي چي لارو پر دې
ضروري نه ده تر منزله لار شو

مجرمه دومره مو له وسه نه ده
چي د دې خپل کور تر درشله لار شو

په تا يې خه وکړو چي ته يې کړې په دار ويده شه

دوی شو په خپله نا کراره ته کرار ويده شه

دی لاله مړو وپرېدو ما ورته ووئيل دا

په تجربه زما گناه کاره پر مزار ويده شه

دی به کوي که دي دی وکړو خوانه بيا دي منم

پرځنگانه باندي سر کنبېرېده د اغيار ويده شه

مشکل راځي د ژوندن برخه ده پروا مه کوه

خدای به اسانه کړي هر څه راشه يوار ويده شه

ما يې په څنگ کي، يو بد خوب لیدی را وغورځېدم

مجرم، په غېږکي ټينگ کړم يار نه دی سهار ويده شه

دلته مشته نه شو کوچيان او له دامانه تېرشو

دا خو سپرلی په موربه راغلی بي بارانه تېرشو

گناه زما ده چي د بل درته مي گوري بچي

کال بي خواری او مزدوری پر ما ناخوانه تېرشو

نه ختي باني وي نه غاري د لوگرو د خولي

دوبي د وخت په مشينانو کي ستومانه تېرشو

دا نه نظر دی نه تعویز زموږ ناداني ده اشنا

د بېلتانه تور تبخی چي مو له میانه تېرشو

ته چي و غلو ته نه خپل سر او نه خپل زر ورکوي

مجرمه خدای خبر چي دومره به اسانه تېرشو

بیا یو چل جوړ کړی دی غټانو نن
خپل کاروان یې لوټ کړو په لټانو نن

بیا یې بېگانه کوڅو کې گرځول
څه باور به وکړي په خپلوانو نن

بیا یې د چوکۍ موده پوره شوله
ځکه پر حال ژاړي د خوارانو نن

زه په سپینه ریره باندي گډ شومه
بڼه بڼکلی اتني وو د ځوانانو نن

شکر دی مجرمه دومره خلگ شته
تا ورگډه وي په لیکوالانو نن

پروا نشته کي مات دي شي تندي ، کردار پیکاردی

په دې سترو حالاتو کي ژوندی کردار پیکار دی

هرکور یې کورکی دی یو دبل ولاس ته گوري

په دې خلگو کي اوس سړی سړی کردار پیکار دی

تبلیغ وه هر سړي ته ترخپل وسه پوري وکړه

خویو ، ونه منونکي ته گونکی کردار پیکار دی

چي قدر د جونگرو محلواله خلگ وکړي

درحیء چي لېوني شو لېونی کردار پیکار دی

که غواړو چي وطن یواري بیا گل و گلزار شي

مجرمه بیانو موږ ته گړندی کردار پیکار دی

گوره چته پېغله څنکه خپل لاسونه مروړي بيا

ورکه شوه له ځانه په تمبل لاسونه مروړي بيا

يو وارکه يې بخت ملگرتيا ونکړه نو ومنه

ياد يې لره هغه سپری تل لاسونه مروړي بيا

زه چي يې کوڅه کي هسي وليدم هغې وئيل

څه ورباندي شوي دي پاگل لاسونه مروړي بيا

خوار شې د خوار بخته څومره سختي يې په برخه دي

هغه بنائسته ، نازک تر گل لاسونه مروړي بيا

يو مجرم مي مه گنه چي يو به يم دا يو مجرم

داسي وخت راځي چي درته سل لاسونه مروړي بيا

يو وخت مي دا لويه گناه كوله نه مي وكړه
له تا مي ستا د زرگي غلا كوله نه مي وكړه

هغه جمعه د وطن مرو ممبر وبنورا وؤ
ما چي قصه د كربلا كوله نه مي وكړه

بې پامه سترگي رانه واوښتي په لور د ښكلو
ما هم د شېخ غوندي تقوا كوله نه مي وكړه

لاس مي اوچت كړو ستا د پاره لاس مي ونيوى چا
پرون مي ستا په حق كي دعا كوله نه مي وكړه

پر دې مي وژنې كه مي بل جرم مجرم كړى دى
ستا په رضا به مي رضا كوله نه مي وكړه

د چا دېوال چي دی د کور په دېوال پوري زما
ولي په بد نظر دې لوري ته را گوري زما

د تيارو خلگ په روښان مستقبل نه وي خبر
حکله خو نه دي ملامت په ما کليوري زما

زما جونگره يې په دغه تور را ورانه کړله
چي ولي اوسې د محل په ساړه سيوري زما

خلگ په يقين وائي د دې تر پښو جنت لاندې دی
ماته دي شک کړ را پيدا ادکي موري زما

مجرمه زه خو شاعري د قام د پاره کوم
سبا به راولي به کار د غزل توري زما

هم دا احسان به دي ټول عمر يادوم که راځي

دې ته دي غواړمه هرڅه درجاړوم که راځي

که سپينه ورځ وي نور د دې په مـعـناڅه پوهېږي

زه به په لپولپو خاوري بادوم که راځي

نامه يې ستا، ته په نېک نام شه زما بدلون دی پکار

خلگ پرما دي خلگ زه درپاخوم که راځي

نيت دراتلو وکړه راځه وارخطا کېږي به نه

دا ناهواري لاري زه هواروم که راځي

که په ما کلی باروې ودې ته مات يم مجرم

يو مي په وس دی دا يو زه در باروم که راځي

اوس يې راتله دي بې م عنا سترگي گرځولا ندي کړې
بنه دی چي نه شي را اشنا سترگي گرځولا ندي کړې

حال به مي خه وي چي په درکي مي دوږ پري خاوري
چي لپري لپري د دنيا سترگي گرځولا ندي کړې

زما د غولي په اتن شين سترگي اوس شو حيران
چي په نړۍ کي د هر چا سترگي گرځولا ندي کړې

دتيارو خلگ خود زورونه وتيارو ته وهي
چي باندي نه ويني رڼا سترگي گرځولا ندي کړې

مجرمه اوس چي ځان سنگار کړم څوک به وويني ما
دلرې برې پښتونخوا سترگي گرځولا ندي کړې

دنصيب کربني که په لاس که په تندي کي وينې

پالگره ياره ! زما لپاره خوځواري کي وينې

يو څه خوشته چي بادار سوال له يو غلامه کوي

خوب چي دراشي کله کله آزادي کي وينې

لابه له ځانه سره گونېږي لابه کاني ولي

دا دوه خويونه به هرځای په لپوني کي وينې

په سپين وېښته باندي مي مه کره چي سپين شووېښته

پام مي پر نور وجود کوه که کمزوري کي وينې

بيا خو مجرم يم بايد خلاص مي نه کرې راکه سزا

زما زندگي که د بنده په بندگي کي وينې

چي ڪاٺي زما له سره اخلي ڳرندی بولي ڄان
دا خو يونه دی دلته ، هر سڀی ، سڀی بولي ڄان

دلته بس هر سڀي د خپل سر دی قسم خوڀلی
چي وار د قام د خدمت راشي نوپریدی بولي ڄان

پښتنه مور که ده هر چاوي سکنی دې گڻي
په دې غلط دی هغه څوڪ چي مڀرنی بولي ڄان

چي نه په بنه اونه په بده ورځ پڪارشي د چا
ڙوندي خونه دی زماپه خيال هسي ڙوندي بولي ڄان

زه خوله وخته ورته وایم هسي دوی نه مني
چي مجرم نه دی لڀونی دی لڀونی بولي ڄان

نه په مرهم نه مي په دم استفاده كړې ده

ماپه غمونو كي له زغم استفاده كړې ده

زما د ژوندون د تېرېدو گرانې د قام دى او بل

ما د خوشحال له شعره هم استفاده كړې ده

په سترگو وینو خو په ځان يې اخته كړي يوموږ

له ترقۍ نه نور عالم استفاده كړې ده

دا خو ډېر بدكوي چي شعر او شاعر دواړه غندي

له شاعرۍ نه لوى او كم استفاده كړې ده

يو چا وئيل مجرمه توره مي زنگو لاندې كړه

ما وئيل دابنه شو قلم استفاده كړې ده

هر خومره ملگري چي په يون کي وي

رسي تر منزله که ترون کي وي

ست راته د سر د لگېدو کوي

خواند به په مړوند که په ځنگون کي وي

کار به پس له نن څخه پر دې کوؤ

دلته به څو نه ستري کېدون کي وي

نه غواړم نور نه غواړم که داسي وي

رايې کړه ژوندون خو چي سکون کي وي

لثومه ورځ که نه وؤ زه مجرم يم

ستا ذکر به زما په هر مضمون کي وي

دا چي ورور له وروره خُغلي پېښه څه ده
خپل چي خپل په کانو ولي پېښه څه ده

تر سهاره چي وار نه کوي روان دي
ځي بار بږي له خپل کلي پېښه څه ده

زه پر دې تحقيق کومه تحقيق غواړي
هره لار ده ځلي ځلي پېښه څه ده

دا سپی خو دومره هم نه و بې صبره
کړي بې ځايه هلي ځلي پېښه څه ده

گناه گار ته مجرم نه وائي مجرم خو
بې گناه مي مجرم لولي پېښه څه ده

رانه ورك دى لويه خدايه خپل دلبر چبري پيدا كړم
چي پر لثوم لوري دى تللى مرور چبري پيدا كړم

خپل واړه بچي په غېږ كې يوه كونده دا فرياد كړي
چي نن شپه كړم په كې تېره داسي در چبري پيدا كړم

خود مي خواره پښتنه په كور كې سترې ده چي وائي
خلاصوم ځان له چوپړه مقدر چبري پيدا كړم

د راتلو امكان خو نشته زما دي حال حوال خو راوړي
د بېلتون په لار سفر دى همسفر چبري پيدا كړم

له مودو بې كې بندي يم په بند هيڅ راجوړه نه شوه
د خپل فكر له زندانه تېښتم وړ چبري پيدا كړم

د خلکو په خدمت که مي جانان بد راته گوري
نو خود به دټول کلي جا هلان بد راته گوري

له لاري څخه چپ نه شې زما د خيال کاروانه
ورو ورو به ځې منزل ته رقيبان بد راته گوري

دټولي نړۍ سترگي دي په ما او تا کي گوره
د هر تېر وگړي انسانان بد راته گوري

باور لرم په ما به خپله لار بدله نه کړي
که هر څومره ملگري دشيطان بد راته گوري

عبدالقادره راز مي دی په دغه تخلص کي
زه هغه مجرم نه يم چي اسمان بد راته گوري

ته هغه سړی یې ؟

بېخي له لري یې لاسونه وهل

چي ورنژدې شوم

نژدې ورغلم

مسکی شوراته و یې ویل

ته هغه سړی یې زه خطاخونه یم ؟

بڼه حجره دي وه

مېلمانہ دي وو

ټنگ ټکور وو

ته بالښت ته ناست وې زه خطاخونه یم ؟

بڼه یاران دي وو

بڼه دوستان دي وو

بڼه خپلوان دي وو

ټول پر تاراټول وو زه خطاخونه یم ؟

بیاچي مي وليدې ناروغه وې

پرېستېرپروت وي

بې روزگاره وي

څوك دي نه وو زه خطاخونه يم؟

ستاياران څه شوو

ستادوستان څه شوو

ستاخپلوان څه شوو

موردي ژړل ويل يې زه خطاخونه يم؟

بيادي وينم بڼه ياران دي

بڼه دوستان دي

بڼه خپلوان دي

ډلي ډلي زه خطاخونه يم؟

زماپه خيال

که اسمان دي دزمري په خوله کي ورکي

د زمري په خوله کي مه پرېږده همت

خوشال وائي زه خطاخونه يم؟

د خان ناروا

په خو مره خیال مي خړولی و
عکس د شهید ورور پر دېوال د کوټې
ما وئیل زه به پرې خپل زړه سپروم
هم وو بنائست هم وو مشال د کوټې

دا رنگه نور عکسونه هم وو هلته
چي هغه ټول زما نژدې خپلوان وو
هم وو په دې عکسو کي زما عکسونه
چي زما خوښ وو، هم و ما ته گران وو

خو یوه ورځ مي ته کوټې ته راغلي
زما ساده کچه حجرې ته راغلي
په دې عکسونو کي دي ښه وکتل
چي کله زما غریب خانې ته راغلي

چي ښې کښي ستا د خوښي خلگ نه وو
له تايې ستا لاس نیوی نه غوښتلو
په خپله خوښه يې کار خپل کولو
وو خو مجبوره شی يې نه غوښتلو

بیا دی نو غاری کړې تازه وئیل دی
دا اوس کوټه که بت خانه ده وروره
چي پې کي شا وخوا عکسونه وینم
ستا سو عجه عقیده ده وروره

ته لا خبر نه یې تر اوسه پوري
عکسونه خو مره ناروا دی وروره
دلته دې خای ته فرشتې نه راځي
دا زموږ خلگ ، ډېر گمرا دی وروره

ما وئیل هو مشره صحیح وایې ته
سبا به ټوله تصویران سپڅمه
تصویر د ورور تصویر د ځان سرېڅمه
د دې کوټې واړه بتان سپڅمه

تا وئیل دغه خو بس فرض دی زما
د حق په لازه خپل دوستان خبر کړم
ده وظیفه زما د حق وئیلو
باید چي هر یو مسلمان خبر کړم

خالي فرېمونه په دېوال پاته شول
ما تصويران په اور کي وسپځلو
د ټوله ژوند ، هغه يادگار عکسونه
ماتېر دوران په اور کي وسپځلو

خو يوه ، ورځ درته حيران شومه زه
سوچو کي غرق شوم پرېشان شومه زه
تا چي و ما ته نصيحت کړي و
هغه کي وړک شوم سرگردان شومه زه

ستا په موټر کي سټک تصويي را ټال وو
ور سره څنگ کي بل وزير را ټال وو
بل دي د بنار د گوند امير را ټال وو
په ژر بنائسته نري ځنځير را ټال وو

ورته ليکلي و چي زمونږ مشران
دي زنده باد وي زنده باد همېشه
الله دي گوند له بدو سترگو ساتي
بيا به مونږ هم يو په اباد همېشه

اوس فرشتي دلته راڻي اوکنه
تا د سفر دعا ته پرپردي اوکنه
له حادثي نه دي ساتي اوکنه
اوس دي لږ هم مدد کوي اوکنه

ځکه مي تا باندي اوس شک شو پيدا
دا څه چي وائي هغه څله نه کړي
څنگه به ستا خبري ومنمه
ته چي دا بڼه کارونه خپله نه کړي

تا به وئيل دي تصويران ناروا
دغه دي خاص لکه بتان ناروا
اوس دي په خپله خپل تصوير ټال کړي
اوس ولي نه وينې د ځان ناروا

کله چي له موربه څخه مينه مروره شوه
دادبدبختی بلا لاوره زوروره شوه

اوس دکومي محکي سپلني ورته لوگی کر مه
خدایا کورنی مي د دېوانو له نظره شوه

ماچي د اوبوپه غای په اوبنکواوبوله تل
نه پوهیږم هغه ونه ولي بي شمـره شوه

تل يې مات بنگري اومات منگی رانه تپوس کوي
هغه پېغـله څه شوله چي ورکه له گودره شوه

خاص لکه پر غور لوبني چي تېري کرې سرې اوبه
داسي دمـجـرم هـره خبره بي اثره شوه

هـره دگورش پيه چي زه پيركور كوم
داخوزه له مـرگه دژوند پوركوم

نوروتنه چـي رسي پرخپل كوركلي
زه نوگهـته ولي دلاهـ وركوم

رنگ مـ ذهب اونسـل ته يـي نه گورم
قدر بـه دهـ رژونـدي دمـ وركوم

غواړمـه له خـدا يـه شرمـينده غماز
تل ورتـه سوالونـه پـه سـرتور كوم

خـان بـه پـه زارـي ترې خلاصوم مجرم
زورمـي پـه چـانـه رسي چي زوركوم

شعري ناوله

مينه مروره شوه

عبدالقادر مجرم

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**